

HANDLEDA ETT SAMTAL

(Se även kortversionen samt engelsk version Hotseat)

1. Innan starten

1. Klargör om den som ska träna vill använda ett färdigt fall eller har ett eget. Om det är ett eget: involvera skådespelare i samtalet om fallet.
2. Formulera personligt lärmål: Fråga vad personen tycker är svårast/mest utmanande i den aktuella situationen. Vilket verktyg kan du testa för att hantera det?

Var lite ihärdig för att få fram ett svar. Hjälptill med förslag om du har en idé utifrån vad du sett tidigare.

3. Fråga också om personen har något medskick till skådespelaren om personlighet/beteende (t ex arg, ledsen, tyst, krävande etc. (Var lite ihärdig här också).

Verkar personen mycket nervös och har svårt att formulera lärmål kan det vara bättre att släppa det och kära igång: "Jag föreslår att du börjar så tar vi det efterhand...).

4. Påminn om att time-out metoden är till för att belysa något, inte att doktorn gjort fel.

2. Samtalet börjar

Doktorn tar över ansvaret från det att patienten går ut för att förbereda sig.

Gör anteckningar i schema om det passar för dig: en spalt för vad doktor säger/gör, en spalt för vad patient säger/gör, en spalt för kommentarer.

Ha fokus på träningsuppgiftens syfte och personens personliga utmaning.

Anteckna ev andra iakttagelser som du vill lyfta fram. Var så noga det går med konkreta iakttagelser kopplade till vad som sägs/görs av doktor och patient.

3. Time-out

1. Ta time-out när personen precis passerat träningsuppgiften.
2. Fråga först allmänt och öppet: hur går det? Hur är det? eller liknande.

Till för att skapa kontakt mellan handledare och doktor i stunden.

Andra kriterier för time-out:

Personen tar sig inte fram till träningsuppgiften och tiden går (max 4-6 minuter).

Personen verkar tappa bort sig och behöver stöd. Något annat intressant händer som är värt att belysa, t ex att patienten responderar på ett oväntat sätt eller att doktorn inte svarar an på patientens signaler.

4. Utvärdera

Två sätt att utvärdera träningsuppgiften.

1. Börja med som fungerade väl:

”Vad är du nöjd med i det du har gjort hittills?”

Bekräfta och fyll på med egen feedback om det behövs (och ev från gruppen, se nedan om gruppfeedback).

Om doktorn själv inte tagit upp träningsuppgiften kan du som nästa steg göra det:

”Du skulle ju träna på xx, hur tycker du det gick?”

Om doktorn inte riktigt vet kan du fortsätta: ”Jag såg det här (tex du sa/ patienten gjorde eller patienten sa/du gjorde), känner du ingen dig?” ”Vad tänker du om det?”

2. Eller gå direkt på träningsuppgiften och för in det välfungerande efter hand:

”Du skulle ju träna på xx, hur tyckte du det gick? Vad gjorde du? Vad fick du för respons från patienten? Vad är du särskilt nöjd med?”

Fyll på med egen feedback om det behövs. ”Jag såg det här...känner du igen det? Det var bra för det verkade få patienten att...”

(Lyft fram 1-2 iakttagelser och/eller ev från gruppen, se pkt 4 nedan).

Motiv för att gå direkt på träningsuppgiften är om personen i sitt spontana gensvar efter time-out signalen tydligt är inne i själva träningsuppgiften.

Motiv för att börja med det välfungerande är om personens spontana gensvar är väldigt självkritiskt, då kan han/hon behöva en paus och få lite uppbygglig återkoppling först: ”Låt oss återkomma till det där. Först skulle jag vilja höra vad du är nöjd med?” Har doktorn svårt att komma på det kan man ge egen positiv feedback och/eller be gruppen. Sedan ta upp träningsuppgiften enligt ovan.

5. Omtag

1. När träningsuppgiften och det välfungerande är belyst går man vidare mot ev omtag: ”Finns det något du kunde ha gjort annorlunda? Vill du prova det?”

Får man inte så tydligt svar på det kan man fråga:

”La du märke till att patienten sa/gjorde...? Märkte du att du sa/gjorde... Hur skulle du kunna ha gjort i det läget? Vill du prova att säga/göra...?”

(Här kan man även fråga gruppen efter alternativ.)

”Jag föreslår att vi backar till xx (strax innan avbrottet eller det som ska testas nu) och fortsätter där. Är det ok? Varsågod!”

Andra frågor man kan använda:

”Vad var det du försökte uppnå? Hur gjorde du? Vad märkte du för gensvar hos patienten? Vad tror du patienten var upptagen av? Vad tror du det är som hindrar att ni kommer vidare? Vad behöver du göra/säga?”

Eller föreslå själv: Du kanske behöver göra/säga något för att möta patienten? Vad tror du det skulle kunna vara?”

2. Ibland går doktorn direkt efter time-out på det han/hon kunde ha gjort annorlunda: ”jag skulle ju ha gjort så här...”

Om doktorn är tydlig kan man gå direkt på omtag men ibland kommer alternativten som en slags indirekt självkritik: ”jag borde ha..., nej, jag borde kanske...” Då kan doktorn behöva hjälp att stanna upp, lugna sig lite och klargöra situationen. Då kan man börja med prata om det välfungerande, se ovan under Utvärdera.

3. Normalt kommer patientens feedback efter omtaget men man kan ta in den här om doktorn behöver hjälp att förstå betydelsen av något visst agerande.

Var återhållsam med att ta in gruppen i detta skede, se mer om det längst ner.

6. Feedback

1. Bryt direkt efter att personen har gjort det den planerade. ”Vad gjorde du? Vad fick du för respons?”

2. Feedback:

Patientens först. Ska vi höra hur det var för patienten?

Patienten återkopplar ffa på det personen testat efter omstart.

Ledarens feedback om det behövs: ”Jag såg det här...”

Förstärker eller kompletterar patientens feedback.

Gruppens feedback: ”Ska vi höra vad gruppen har sett och tänkt?”

Om det inte blev något omtag kommer det här steget som en del av utvärderingen.

Ledarens, patientens och gruppens återkoppling kan även tas i omvänd ordning. Anpassas efter situationen och för det mesta behövs inte återkoppling från alla tre kategorierna.

Alternativa fortsättningar

Bryt även om personen inte gör det den planerade eller har svårt att komma dit. Fråga: ”Hur går det? Vad hindrar dig? Du sa att du skulle göra så här, vill du försöka en stund till? Pröva något annat”

Om personen då gör som planerat återkoppla som ovan.

Man kan även bryta en gång till och ge ett tydligt förslag: ”Säg så här!” Gör så här”. Det kan man även göra tidigare om man uppfattar att doktorn behöver hjälp med att konkret forma ord eller handlingar, eller behöver det extra trycket/stödet för att komma till skott. Avsluta med att återkoppla som ovan. Om det har varit flera omtag brukar doktorn redan ha fått mycket återkoppling så fokusera på det viktigaste för att inte överdosera. Var uppmärksam på att ta med positiv feedback kommer med nu, om den kommit i bakgrunden tidigare.

7. Vad tar du med dig?

När återkopplingen kring samtalet är avslutad, hjälp doktorn summera genom att fråga: ”Vad tar du med dig från övningen?” Om det kommer mest negativa saker, fråga också efter det väl fungerande. Fyll på själv om det behövs.

8. Avslut - gruppens lärande

Avsluta med en minuts enskild reflektion under tystnad för hela gruppen: vad har jag lärt mig av det jag sett och hört. Hur kan jag använda det?

Slut!

Bensträck?

Nästa samtal

Gruppens feedback

Var återhållsam med att ta in gruppens feedback tidigt i samtalet. Kan lätt bli lite rörigt och ofokuserat särskilt de första träningssessionerna. Använd gruppen i första hand för hjälp om personen som tränar har svårt att komma med egna iakttagelser och särskilt för positiv feedback när det behövs, eller förslag på alternativa lösningar av en svår situation. Påminn gruppen om att ha fokus på personens träningsuppgift och personliga utmaning. Fråga alltid personen om det är ok att vi frågar gruppen.